

Vallisaaren kävijätutkimus 2022

Helsinkiläisten lähivirkistyskohde

Kirsi Nikkola

Metsähallitus, Vantaa, 2022
ISBN 978-952-377-062-1 (pdf)
Asianro MH 9217/2022

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐDEHUS

Sisällysluettelo 1/2

• Vallisaari	5
• Aineistonkeruu	7
• Vastaajat	8
• Paikallisten lähivirkistyskohde	9
• Pienet ryhmät	10
• Maisemat ja luonto vetovoimana	11
• Luonnossa oleminen keskiössä	12
• Tärkeimmät käyntikohteet ja reitit	13
• Liikutaan kävellen	14
• Ensikertalaisia lähes puolet	15
• Yöpyminen saarella	16
• Yöpyminen lähialueella	17
• Kävijöiden rahankäyttö	18
• Rahaa käytetään kahvila- ja ravintolaostoksiin	19

Sisällysluettelo 2/2

• Paikallistaloudelliset vaikutukset	20
• Käynnin hyvinvointivaikutukset	21
• Reitistö ja viitoitukset kunnossa	22
• Odotukset täyttyvät hyvin	23
• Häiriötekijät	24
• Ideoita alueen kehittämiseen	25
• Ruusut ja risut	26
• Tärkeät satamapalvelut	27
• Satamamaksun maksaminen	29
• Tiedonlähde satamamaksusta	30
• Vertailua aiempaan tutkimukseen	31
• Tärkeimmät erot aiempaan tutkimukseen verrattuna	32
• Vallisaaren tulevaisuuden haasteet	33

Vallisaari 1/2

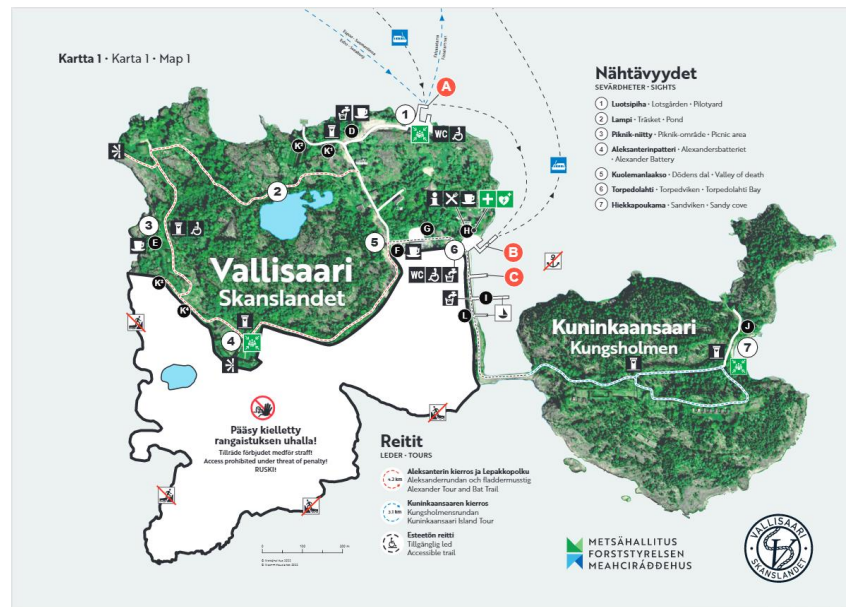
- "Vallisaari ja Kuninkaansaari ovat tenhoava retkikohde 20 minuutin laivamatkan päässä Helsingin Kauppatorilta, Suomenlinnan naapurissa. Saaret ovat olleet satojen ihmisten koti ja työpaikka sekä tuhansien sotilaiden palveluspaikka. Linnoitukset, rakennukset ja ennätyksellinen lajirunsaus kertovat ihmisen ja villin luonnon rinnakkaiselosta. Lähde salaperäisille saarille, joilla aika tuntuu pysähtyneen!" (Luontoon.fi)
- "Vallisaari on pääkaupunkiseudun saariston monimuotoisin luontokohde. Suljettuna olleet saaret ovat kehittyneet villin luonnontilaisiksi." (Luontoon.fi)
- Avattiin luontomatkailukohteena vuonna 2016.
- Pinta-ala noin 100 hehtaaria
- Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa alueen retkeilyreittien ja rakenteiden huollosta.

Aleksanterinpatteri. Kuva: Jari Kostet.

Vallisaari 2/2

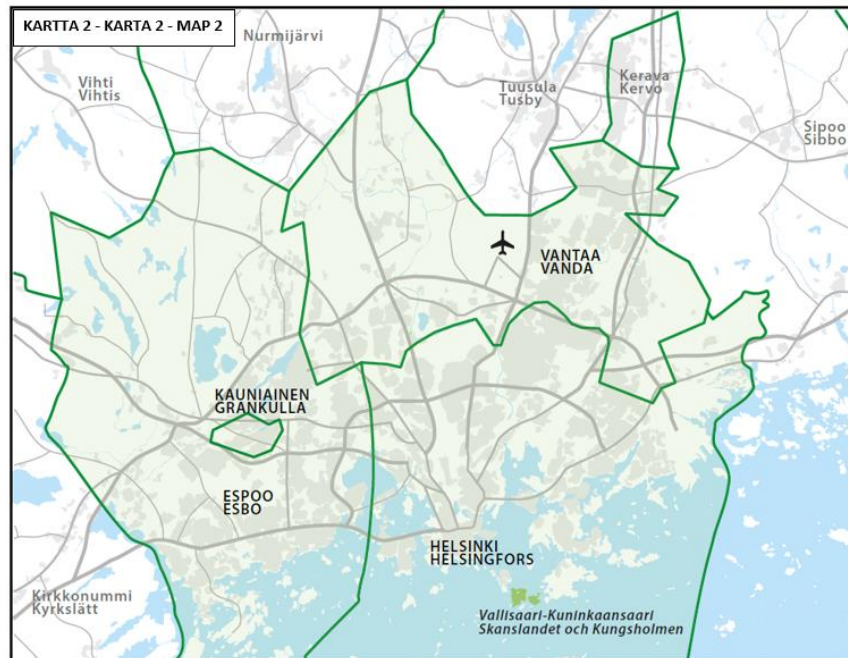
- Reitit "Aleksanterin kierros (3 km) ja Kuninkaansaaren kierros (2,5 km) johdattavat turvallisesti saarien komeimpien näköalojen ääreen ja viihtyisille taukopaikoille. Ne voi myös yhdistää yhdeksi pidemmäksi kierrokseksi. Saarilla liikutaan näitä merkittyjä reittejä pitkin. Reittien varrella on opasteita." (Luontoon.fi)
- Kävijämäärä nousee arviolta 55 000:een vuonna 2022 (arvio annettu 12.10.2022).

Vallisaaren ja Kuninkaansaaren kartta nähtävyyksineen ja reitteineen.

Aineistonkeruu

- Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin paperisella ja sähköisellä kyselylomakkeella 21.5.–13.8.2022. Keruupäiviä oli yhteensä 47.
- Aineisto kerättiin Vallisaarella kävijöitä haastatteleamalla ja Kuninkaansaarella postilaatikkokyselynä. Aineistonkeruupisteet olivat: satama-alue (Torpedolahti, retkisatama, satamaravintolat, Kuolemanlaakso), Aleksanterinpatteri, piknikniitty ja postilaatikkokohteet Kuninkaansaarenkierros ja Hiekkapoukama.
- Kyselylomakkeessa oli 20 kysymystä, joista 18 oli Metsähallituksen osin moniosaisia vakiokysymyksiä ja kaksi aluekohtaista kysymystä satamapalvelujen kehittämisestä.
- Vastaajien apuna olivat Vallisaaren ja Kuninkaansaaren kartta sekä lähialueen eli Espoon, Helsingin, Kauniaisien ja Vantaan kartta.

Vallisaaren lähialueen kartta.

Vastaajat

- Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 906 kappaletta, kun keruutavoite oli 520 vastausta.
- Kävijätutkimukseen vastanneista 56 % oli naisia, 42 % miehiä ja kaksi prosenttia muita.
- Vastaajien keski-ikä oli 47 vuotta.
- Suurin kävijäryhmä olivat 45–54-vuotiaat (24 %), toiseksi suurin 35–44-vuotiaat (22 %) ja kolmanneksi suurin 25–34-vuotiaat (20 %).
- Kävijätutkimukseen saivat osallistua 15 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat Vallisaarella vierailleet.

Paikallisten lähivirkistyskohde

- Paikallisia asukkaita oli 72 % vastaajista, ja näistä suurin osa oli helsinkiläisiä.
- Kotimaisia matkailijoita oli 20 % vastaajista, joista noin kahdeksan prosenttia oli Uudeltamaalta lähialueen ulkopuolelta. Kauimpaa oli tultu Kittilästä ja Kemijärveltä.
- Ulkomaisia matkailijoita oli kahdeksan prosenttia vastaajista. Eniten matkailijoita tuli Saksasta (17 kpl), Isosta-Britanniasta (11) ja Yhdysvalloista (6).
 - Kävijöitä oli 15:stä Euroopan maasta: Saksa, Iso-Britannia, Sveitsi, Belgia, Itävalta, Tšekki, Irlanti, Viro, Norja, Ranska, Ruotsi, Italia, Espanja, Puola ja Romania.
 - Euroopan ulkopuolelta tultiin Australiasta, Indonesiasta, Israelista, Kanadasta, Korean tasavallasta, Marokosta, Singaporesta ja Yhdysvalloista.

Pienet ryhmät

- Vastaajista 82 % saapui 2–5 hengen seurueessa.
- Isoja yli kuuden hengen seurueita oli seitsemän prosenttia.
- Yksin alueella vieraili 11 % vastaajista.
- Liikuntaesteisiä kävijöitä oli vastausten joukossa kahdeksan.
- 73 % vastaajista kertoi Vallisaaren olevan matkan ainoa tai tärkein kohde.

Maisemat ja luonto vetovoimana

- Kävijätutkimukseen osallistuneet kertoivat Vallisaarella käynnin tärkeimmiksi motiiveiksi maisemat ja luonnon kokemisen.
- Seuraavaksi tärkeimpiä motiiveja vastaajien mukaan olivat rentoutuminen, luonnon rauha ja puhtaus sekä yhdessäolo oman seurueen kanssa.
- Keskivahvoja motiiveja olivat alueeseen tutustuminen, henkinen hyvinvointi, kulttuuriperintöön tutustuminen ja luonnosta oppiminen.
- Heikoimpia motiiveja vierailulle olivat tutustuminen uusiin ihmisiin, opastettu retki, omien taitojen kehittäminen, jännityksen kokeminen, aikaisemmat muistot, kuntoilu ja mahdollisuus olla itsekseen.

Luonnossa oleminen keskiössä

- Kaikkein tärkein aktiviteetti oli:
 - Maiseman tai luonnonnähtävyyksien katselu, luonnossa oleilu tai auringonotto.
- Pääasialliset aktiviteetit olivat:
 - kävely tai lenkkeily 92 %
 - maiseman tai luonnonnähtävyyksien katselu, luonnossa oleilu tai auringonotto 80 %
 - kahvilassa tai kioskillä käynti 65 %
 - historiaan ja kulttuuriperintöön tutustuminen 65 %
 - luontoharrastus (luonnon tarkkailu, kasvit, eläimet ym.) 48 %.
- Suurin osa kertoi harrastaneensa neljästä kuuteen (62 %) aktiviteettia matkansa aikana. Vastaajista 23 % harrasti yhdestä kolmeen ja 15 % seitsemästä yhdeksään aktiviteettia matkansa aikana.

Tärkeimmät käyntikohteet ja reitit

- Tärkeimmät käyntikohteet olivat:
 - Torpedolahti
 - Aleksanterinpatteri
 - Lampi
 - Kuolemanlaakso.
- Tärkein reitti oli Aleksanterin kierros 70 %.
Kuninkaansaaren kierroksella kävi 57 %
vastaajista.

Lampi Aleksanterin kierroksen varrella. Kuva: Kirsi Nikkola.

Liikutaan kävellen

- 99 % vastaajista liikkui omin voimin Vallisaarella kävellen, keskimäärin viisi kilometriä yhtä käyntiä kohden.
- Meloen, soutaen tai SUP-laudalla liikkui vastaajista reilu yksi prosentti, keskimäärin 9,5 kilometriä, kun mediaani oli yksi kilometri.
- Muita, muutamia mainintoja saaneita liikkumistapoja olivat pyöräily, juoksu ja uinti.

Ensikertalaisia lähes puolet

- Kyselyyn vastanneista 54 % oli käynyt Vallisaarella aiemmin.
- Lähes puolet (46 %) oli käymässä alueella ensimmäistä kertaa.
- Viimeisen viiden vuoden aikana kävijät olivat vierailleet Vallisaarella keskimäärin neljä kertaa, mediaani oli kaksi.

Opastetauluihin tutustumista Luotsipihalla. Kuva: Saija Salo.

Yöpyminen saarella

- Kävijöistä 16 % yöpyi Vallisaarella, ja he viipyivät keskimäärin 1,5 vuorokautta.
 - Yleisimmin yövyttiin omassa veneessä (79 %), keskimäärin 1,3 vuorokautta.
 - Seuraavaksi eniten yövyttiin Muuntajamajoituksessa (11 %), keskimäärin 1,3 vuorokautta.
 - Iglu-majoituksessa yöpyi vajaa kahdeksan prosenttia, keskimäärin 1,2 vuorokautta.
 - Tentsile-alueella yöpyi reilu kaksi prosenttia, keskimäärin vuorokauden.
- Päiväkävijöitä oli 84 % vastaajista, ja he viipyivät Vallisaarella keskimäärin vajaan neljän tunnin.

Yöpyminen lähialueella

- Vallisaaren lähialueella eli Espoossa, Helsingissä, Kauniaisissa tai Vantaalla yöpyi 79 % kaikista matkailijoista. 21 % oli päiväkävijöitä.
- Vallisaaren lähialueella yövyttiin eniten ystävän tai sukulaisen luona (40 %), keskimäärin seitsemän vuorokautta.
- Toiseksi eniten yövyttiin hotellissa (38 %), keskimäärin reilut kolme vuorokautta.
- Kolmanneksi eniten lähialueella yövyttiin veneessä (noin 9 %), keskimäärin reilut neljä vuorokautta.

Kävijöiden rahankäyttö

- Kyselyyn vastanneet kävijät kuluttivat Vallisaassa ja sen lähialueella yhtä käyntiä kohden keskimäärin 35 euroa.
- Kotimaiset matkailijat käyttivät rahaa käynnillään keskimäärin 41 € ja ulkomaiset matkailijat keskimäärin 50 €.
- Paikallisten kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö yhtä käyntiä kohden oli 32 euroa.

Rahaa käytetään kahvila- ja ravintolaostoksiin

- Vallisaaren kävijät käyttivät käyntikertaa kohden rahaa keskimäärin:
 - Huoltamo-ostoksiin 2,54 euroa.
 - Paikallisliikenteen kuluihin 4,06 euroa.
 - Ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin 4,88 euroa.
 - Kahvila- ja ravintolaostoksiin 16,14 euroa.
 - Majoittumiseen 6,45 euroa.
 - Ohjelma- ja virkistyspalveluihin 0,26 euroa.
 - Muihin menoihin (mm. kalastusluvat, välinevuokra, saunan vuokra) 0,27 euroa.
- Suurin paikallistaloudellinen tulovaikutus oli kävijöiden kahvila- ja ravintolaostoilla sekä majoittumisella.

Paikallistaloudelliset vaikutukset

- Vallisaaren kävijöiden vuotuisen rahankäytön vaikutukset alueelle vuonna 2022 (kävijämääräarvion perusteella):
 - Kokonaistulovaikutus alueelle oli 2,96 miljoonaa euroa.
 - Työllisyysvaikutukset alueelle olivat 18 henkilötyövuotta.
 - Vallisaaren ollessa matkan tärkein kohde, tulovaikutus oli 1,97 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 12 henkilötyövuotta.
- Paikallistaloudelliset vaikutukset kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä kohteeseen ja sen lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä vaikutuksia.
- Vuoden 2022 arvioitu käyntimäärä Vallisaarella on noin 55 000 eli huomattavasti vähemmän kuin biennaalivuonna 2021, jolloin kävijöitä oli koko vuonna 155 200.

Käynnin hyvinvointivaikutukset

- Vallisaaren kävijät arvioivat tutkimuksessa, missä määrin he olivat kokeneet tämänkertaisen käyntinsä vaikuttaneen sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiinsa.
- Asteikolla 1–5 (1 = erittäin huonosti, 5 = erittäin hyvin) kävijät arvioivat:
 - Psyykkisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,36
 - Sosiaalisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,22
 - Fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,19.

Reitistö ja viitoitukset kunnossa

- Tyytyväisimpiä oltiin palveluihin
 - reitistö, viitoitukset, opasteet ja kartat
 - reittien ja rakenteiden turvallisuus
 - vuorovenekuljetukset/vesibussit
 - taukopaikat
 - yleisökäymälät alueella.
- Huonoimmat arvosanat saivat välinevuokraus, majoituspalvelut, tilausvenekuljetukset, Vallisaarta koskevat Internet-sivut, esteettömät palvelut, yrittäjien tuottamat palvelut ja vierasvenesatama.
- Ympäristötekijöistä parhaimmat arvosanat saivat yleinen turvallisuus, yleinen siisteys ja ympäristön viihtyisyys sekä maiseman vaihtelevuus.

Odotukset täyttyvät hyvin

- Parhaiten kävijöiden odotuksia vastasivat Vallisaarella (asteikko 1–5, jossa 1 = erittäin huonosti, 5 = erittäin hyvin):
 - Luonnonympäristö 4,80
 - Kulttuuriympäristö 4,51
 - Reitit ja rakenteet 4,50.
- Vähiten kävijöiden odotuksia vastasivat:
 - Ohjelmapalvelut (mm. opastetut retket, kurssit) 3,18
 - Majoituspalvelut 3,23
- Vallisaaren valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,51. Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,38.

Häiriötekijät

- Suurin osa vastaajista ei kokenut merkittäviä häiriötekijöitä käynnillään Vallisaassa.
- Yhdeksää prosenttia vastaajista häiritsivät eniten alueen liikkumisrajoitukset.
- Muita vastaajien erikseen esille nostamia, avoimissa vastauksissa toistuvia häiriötekijöitä olivat:
 - kielto- ja varoituskyltit, aidat ja holhoaminen (11 kpl)
 - suihkun puute (5)
 - koirat (4)
 - roskisten puute (4)
 - suljetut kiinnostavat kohteet ja rakennukset (4).

Ideoita alueen kehittämiseen

Vapaamuotoisessa palautteessa saatiin 150 erilaista **kehittämisehdotusta**, joista yleisimmät tässä:

- Eniten toivottiin mahdollisuutta päästä sisään armeijan entisiin rakennelmiin (12) kunnostuksen jälkeen ja mahdollisesti osan entisöintiä entiseen asuun.
- Satamaan kaivattiin lisää saunoja (8).
- Toivottiin ravintolatyyppeiden valikoiman (7) kehittämistä korkeampitasoiseen suuntaan, ravintoloiden myöhempää aukioloa (4) erityisesti saarella yöpyviä varten ja ruokatarjonnan (3) kehittämistä.
- Saarelle toivottiin lisää erilaisia reittejä (6) varsinkin luontoon.
- Opastetauluja toivottiin lisää (6) rakennusten oheen, josta voi tutustua historiaan esim. mihin niitä on käytetty, milloin, kuka rakensi. Lisäksi toivottiin opastetauluja luonto- ja kulttuurikohteista, kasveista, linnuista ja lepakoista (5).
- Saaren haluttiin pysyvän rauhallisena ja luonnonmukaisena (4) ja kaikille avoimena ilman rakentamista eli sellaisena kuin on nyt.
- Kävijämäärää toivottiin rajoitettavan (4) tarvittaessa ja kulumista hillittävän, jotta alueen eläimistö ei häiriinny ja luonto kuormitu liikaa.

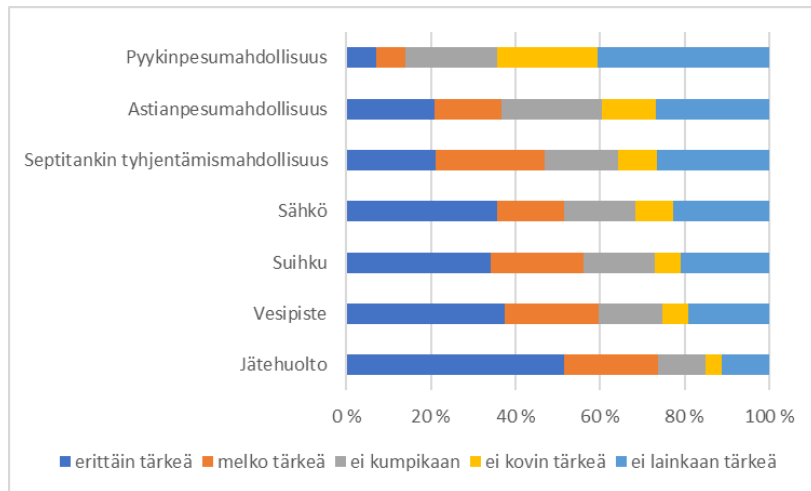
Ruusut ja risut

Vapaamuotoisessa palautteessa saatiin 77 **kehua**, joista yleisimmät liittyivät upeaan, kivaan paikkaan ja luontoon (22).

Vapaamuotoisessa palautteessa saatiin 55 **valitusta**, joista tässä yleisimmät:

- Eniten valituksia sai ravintoloiden ja kahviloiden tarjonta (6) mm. pieni valikoima, erityisruokavalioiden puuttuva huomiointi, ruoka oli loppu, tarjolla oli pakastepullaa, ruoka oli huonoa, tarjonta turhan alkoholipitoista. Hintatasoa pidettiin korkeana etenkin laatuun nähden (5). Ravintoloiden musiikki (4) koettiin häiritseväenä. Aukioloaikoja moitittiin (4), koska oli epäselvyyttä, milloin ravintolapalvelut ovat auki, yöpyjille kahvila aukeaa liian myöhään aamupalaan nähden ja kahvila ei ole avoinna sunnuntaiaamuna.
- Varoitus- ja kieltokylttejä koettiin olevan liikaa ja liian tiuhaan (9), pilaavan maisemaa, kaikki on tehty vähän liiankin turvallisesti ja rajoituksiin törmää jatkuvasti, jännitys ja elämykset ovat myös tärkeitä, ei kovin rento olo kiertäessä, kaikkia "vaarallisia" jyrkänteitä ei tarvitsisi aidata ja kyltittää, ihmisille vastuu omista tekemisistä, tunnelma menee pilalle. Mieluummin allekirjoitettava lomake laivalla kuin nämä kyltitykset.
- Melunlähteistä valitettiin (4) mm. Suomenlinnan konsertti, helikopteri, lentokone, lapset ja näiden vanhemmat.

Tärkeät satamapalvelut 1/2

Satamapalvelujen tärkeys.

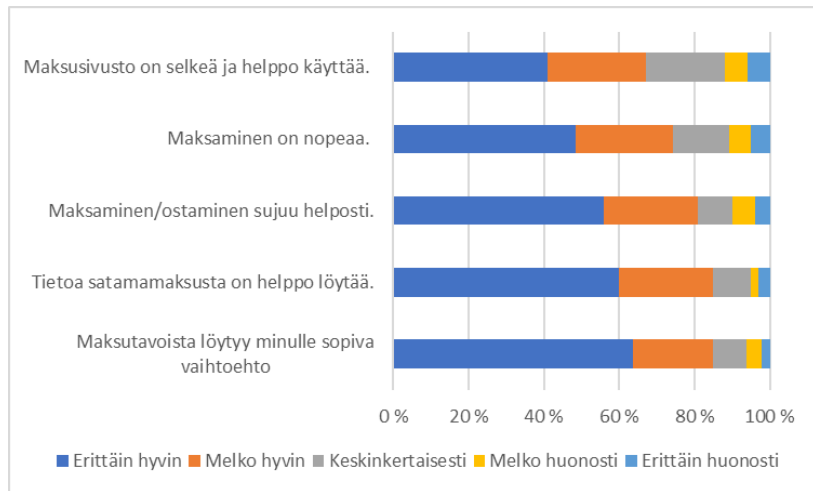
- Satamapalvelut tärkeysjärjestyksessä (erittäin tärkeä- ja melko tärkeä -vastausten osuus):
 - Jätehuolto 73 %
 - Vesipiste 59 %
 - Suihku 56 %
 - Sähkö 52 %
 - Septitankin tyhjentämismahdollisuus 41 %
 - Astianpesumahdollisuus 37 %
 - Pyykinpesumahdollisuus 14 %.

Tärkeät satamapalvelut 2/2

- Avoimissa vastauksissa tärkeistä satamapalveluista esiin nousivat:
 - Sauna (13 kpl)
 - Lasten huomiointi mm. hoitotilat, leikkipaikka, lelut (4)
 - Riittävästi venepaikkoja ja isoille veneille poijupaikkoja lisää (3)
 - WC satamaan laiturien lähelle (3)
 - Grillauspaikka (2)
 - Telttailumahdollisuus (2)
 - Kierrätyspiste (2)
 - Yksittäisiä vastauksia: suihku, lelujen vuokraus, pari penkkiä Satamakahvilan ja vierasvenelaiturin välille, kävelyaisat, valaistus laiturilla yöaikaan, maksaminen ei toimi, polttoainejakelu, pukukoppi uimarannalle, välipala-automaatti, ruokatilaukset laiturille, pidemmät aukioloajat kahvilalla, kahvilat liian kalliita.

Satamamaksun maksaminen

Satamamaksun maksaminen.

- Vallisaaren satamamaksu (erittäin hyvin- ja melko hyvin -vastausten osuus):
 - tietoa satamamaksusta on helppo löytää 85 %
 - maksutavoista löytyy sopiva vaihtoehto 84 %
 - maksaminen/ostaminen sujuu helposti 81 %
 - maksaminen on nopeaa 75 %
 - maksusivusto on selkeä ja helppo käyttää 67 %.

Tiedon lähde satamamaksusta

- 77 vastaajaa (48,7 %) oli saanut tiedon satamamaksusta laiturilla olevasta kyltistä
- 51 vastaajaa (32,1 %) oli saanut tiedon Internetistä
- 15 vastaajaa (9,5 %) oli saanut tiedon satamasta
- Viisi oli saanut tiedon maksupisteestä Satamakahvilasta
- kolme ei ollut löytänyt tietoa tai oli saanut ristiriitaista tietoa
- Kahdella oli aiempaa tietoa
- Kaksi oli saanut neuvot joltakulta
- Kaksi oli saanut tiedon QR-koodista
- Yksi kertoi saaneensa tiedon turisti-infosta.

Vallisaaren retkisatama. Kuva: Saija Salo.

Vertailua aiempaan tutkimukseen

- Verrattuna edelliseen vuonna 2017 tehtyyn Vallisaaren kävijätutkimukseen (Koli ym. 2018) tässä tutkimuksessa:
 - Kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus laski vuoden 2017 5,66 miljoonasta 2,96 miljoonaan euroon vuonna 2022.
 - Kävijöiden rahankäytön kokonaistyöllisyysvaikutus laski 34:sta 18:aan henkilötyövuoteen.
 - Ulkomaisten matkailijoiden kulutus laski vuoden 2017 196 eurosta 50 euroon 2022. Kotimaisten matkailijoiden kulutus laski käyntikertaa kohti 52 eurosta vuonna 2017 41 euroon vuonna 2022.
- Vaikutusten laskennassa 2022 käytettiin vuonna 2019 päivitettyjä uusia kertoimia.
- Kävijämäärä nousee arviolta 55 000 kävijään vuonna 2022 (arvio annettu 12.10.2022), kun se vuonna 2017 oli 69 700 kävijää. Ennen koronapandemiaa vuonna 2019 kävijämäärä Vallisaassa oli 58 100, joten vuoden 2022 kävijämääräarvion mukaan laskua olisi jonkin verran.

Tärkeimmät erot aiempaan tutkimukseen verrattuna

- Paikallistaloudelliset ja työllisyysvaikutukset lähes puolittuivat. Kotimaisten matkailijoiden rahankäyttö laski yli 20 % ja ulkomaisten matkailijoiden kulutus laski noin 74 % vuoteen 2017 verrattuna. Ravintoloiden liikevaihto kasvoi 2022.
- Alueella yöpymisten määrä ja viipymä ovat kasvaneet. Majoitusvaihtoehtoja on tullut lisää. Lähialueella yövytään nyt yleensä ystävien ja sukulaisten luona, kun vuonna 2017 yövyttiin hotellissa, mikä selittää muutoksen talousvaikutuksissa.
- Sukupuolijakauma on tasaisempi, ja keski-ikä on hieman noussut.
- Vallisaari on vakiintunut erityisesti helsinkiläisten käyntikohteena: vähemmän ensikertalaisia, mutta silti lähes puolet kävijöistä.
- Ulkomaisia matkailijoita ja isoja ryhmiä on vähemmän. Pieniä ryhmiä ja yksin tulevia enemmän. Osa koronan vaikutusta, osa keruuajasta johtuvaa, kun elosyyskuussa Keski-Euroopan lomakuukausina oli vähän keruupäiviä. Aasian ja Itä-Euroopan matkailijat aliedustettuja, koska vaikea saada vastaamaan.
- Matkailun ja kulutuksen vähenemisen syitä lienevät Ukrainan sota, korona sekä polttoaineen ja ruuan hinnan nousu, kun kotitalouksilla on vähemmän rahaa käytössä.

Vallisaaren tulevaisuuden haasteet

- Tärkeimmät motiivit tulla Vallisaareen ovat maisemat ja luonnon kokeminen, joten nämä on säilytettävä. Kävijämäärää tärkeämpi on kävijöiden luontokokemus. Luonnontilaisuuden säilyminen vs. lisääntyvät kävijämäärät, palvelujen kehittäminen, kaavoitus ja suunnitelmat, räjähteet maastossa.
- Palvelujen tason kohottaminen ja vaihtoehtojen lisääminen ravintola- ja majoituspalveluihin kohtuullisin hinnoin. Muut palvelut: sauna, grillipaikka, telttailualue, sateensuojat, lasten huomiointi, harrastukset.
- Kulttuuriperinnön tarinallistaminen ja opastetaulut, pääsy kohteisiin ja rakennuksiin.
- Turvallisuus ja ohjeiden lukeminen, koska harva tiesi syitä kielloille. Kieltojen esiin tuominen perustellen, ei liian holhoavasti.
- Vuosien 2017 ja 2022 kävijätutkimuksissa tulivat esiin pitkälti samat kehittämistarpeet, joten niihin tulisi vastata niin pian kuin siihen on mahdollisuus.

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus